

Wyrok z dnia 19 marca 2002 r., IV CKN 900/00

Powództwo o uchylenie uchwały rady nadzorczej spółdzielni przysługuje – poza przypadkiem przewidzianym w art. 198 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288 ze zm.) – jedynie wówczas, gdy przedmiotem uchwały jest wykluczenie lub wykreślenie członka, a walne zgromadzenie w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym nie podjęło uchwały w terminie ustalonym w statucie (art. 32 § 1a tego Prawa).

Sędzia SN Filomena Barczewska (przewodniczący)

Sędzia SN Bronisław Czech (sprawozdawca)

Sędzia SN Tadeusz Żyżnowski

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Leszka K. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w L. o uchylenie uchwały rady nadzorczej, po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej w dniu 19 marca 2002 r. na rozprawie kasacji powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23 lutego 1999 r.

oddalił kasację i zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 150 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Wojewódzki w Słupsku, uwzględniając powództwo Mariana R. i Leszka K., wyrokiem z dnia 23 lutego 1999 r. uchylił uchwałę rady nadzorczej pozwanej Spółdzielni z dnia 15 grudnia 1997 r. w sprawie podwyższenia odpłatności za energię ciepłą w zasobach L. i Ł., jako naruszającą przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 listopada 1997 r. w sprawie ustalenia taryf dla ciepła (Dz.U. Nr 143, poz. 959, ze zm.).

Sąd Apelacyjny w Gdańsku na skutek apelacji pozwanej zmienił powyższy wyrok i powództwo oddalił, przyjmując, że jest ono przedwczesne, albowiem powodowie nie wyczerpali postępowania wewnątrzspółdzielczego (art. 32 § 1

ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, jedn. tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288 ze zm. – dalej "Pr.spółdz.") oraz § 11 ust. 4 statutu pozwanej Spółdzielni).

Powód Leszek K. w kasacji, zarzucając naruszenie art. 32 § 1 Pr.spółdz. oraz § 11 statutu pozwanej Spółdzielni przez ich błędną wykładnię, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uchwała rady nadzorczej podjęta została w dniu 15 grudnia 1997 r., a więc po wprowadzeniu zmian do ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze nowelą z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz.U. Nr 90, poz. 419). Obowiązującym unormowaniem, wynikającym w szczególności ze zmiany art. 32 i skreśleniem art. 33 § 1 oraz art. 34, nie odpowiadają zapatrywania prawne Sądów obydwu instancji, oraz zapatrywanie powoda, wyrażone w kasacji.

Artykuł 32 § 1 Pr.spółdz. stanowi, że od uchwał w sprawach między członkiem a spółdzielnią członek może odwołać się w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym do organu określonego w statucie, chyba że statut wyłącza lub ogranicza to uprawnienie. Statut określa zasady i tryb postępowania wewnątrzspółdzielczego, a w szczególności terminy wnoszenia i rozpatrzenia odwołania. Przepis ten określa ogólną zasadę uprawnienia, a nie obowiązku odwołania w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym. Natomiast § 1a tego artykułu wprowadza obowiązek wyczerpania tego postępowania, ale tylko w określonej kategorii spraw, mianowicie w sprawach o wykluczenie lub wykreślenie członka z rejestru członków spółdzielni, członek może dochodzić na drodze sądowej swych praw po wyczerpaniu postępowania wewnątrzspółdzielczego. Artykuł 32, znajdujący się w dziale III (Członkowie, ich prawa i obowiązki), tytułu I (Przepisy wspólne), części I (Spółdzielnie) Prawa spółdzielczego, ma charakter ogólny i nie przesądza o rodzaju organów spółdzielni, których uchwały może członek zaskarżyć wprost do sądu. Rozstrzygnięcia kwestii dopuszczalności powództwa o uchylenie uchwał organów spółdzielni należy poszukiwać w przepisach wspólnych, dotyczących poszczególnych organów spółdzielni i w przepisach odnoszących się do określonych rodzajów spółdzielni.

Dopuszczalność zaskarżenia wprost do sądu uchwały organu spółdzielni przewidziana jest jedynie do uchwał walnego zgromadzenia (stanowi o tym art. 42

Pr.spółdz., który – jak trafnie przyjął Sąd Apelacyjny – nie odnosi się do uchwał rady), natomiast w przepisach dotyczących poszczególnych rodzajów spółdzielni art. 198 § 2 Pr.spółdz. – tylko w odniesieniu do spółdzielni pracy – stanowi, że członek może dochodzić w drodze sądowej uchylenia uchwały rady spółdzielni o wykluczeniu lub wykreśleniu bez wyczerpania postępowania wewnątrzspółdzielczego. W takim wypadku zaskarżeniu przez członka podlega uchwała rady spółdzielni. W związku z tym Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 kwietnia 1997 r., I CKN 33/97 (OSNC 1997, nr 10, poz. 148) przyjął, że nie jest dopuszczalne zaskarżenie uchwały rady nadzorczej spółdzielni wprost do sądu, z wyjątkiem przewidzianym w art. 198 § 2 Pr.spółdz.

Tezę tę należy uzupełnić. W sprawach o wykluczenie lub wykreślenie członka z rejestru, w których występuje obligatoryjność postępowania wewnątrzspółdzielczego (art. 32 § 1a Pr.spółdz.), gdy bezskutecznie upłynął termin ustalony w statucie spółdzielni do podjęcia uchwały przez organ odwoławczy, przedmiotem zaskarżenia jest uchwała, od której członek się odwołał (np. uchwała rady nadzorczej). Na podstawie art. 32 § 1a Pr.spółdz., uchwała, od której członek się odwołał, zastępuje wówczas uchwałę organu odwoławczego, do której nie doszło.

W sprawach, które nie dotyczą wykluczenia lub wykreślenia, członek spółdzielni ma w przypadku uchwały rady nadzorczej dwie możliwości. Po pierwsze, może – gdy statut przewiduje dopuszczalność postępowania wewnątrzspółdzielczego – bądź odwołać się do walnego zgromadzenia i wówczas, gdy podejmie ono uchwałę, zaskarżyć ją do sądu na podstawie art. 42 § 2 Pr.spółdz., bądź na ogólnych zasadach prawa cywilnego – wytoczyć powództwo o świadczenie, ustalenie albo ukształtowanie prawa (stosunku prawnego). W sprawie takiej oceniana będzie, jako przesłanka rozstrzygnięcia, uchwała rady nadzorczej, jeżeli dotyczy jej powództwo (zob. uzasadnienia powołanych wyroków Sądu Najwyższego oraz postanowienia z dnia 8 października 1998 r., II CKN 251/98, OSNC 1999, nr 3, poz. 59). Wynika to również z uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1989 r., III CZP 29/89 (OSNCP 1990, nr 2-3, poz. 44). Po drugie, gdy statut nie przewiduje postępowania wewnątrzspółdzielczego, członek może wytoczyć tylko powództwo na ogólnych zasadach prawa cywilnego.

Sąd Apelacyjny przyjął, że powództwo jest przedwczesne, albowiem powód nie wyczerpał postępowania wewnątrzspółdzielczego (art. 32 § 1 Pr.spółdz. oraz §

11 ust. 4 statutu pozwanej Spółdzielni, stanowiący, że od uchwały rady nadzorczej podjętej w pierwszej instancji członkowi przysługuje odwołanie do walnego zgromadzenia). Stanowisko to nie jest zasadne, gdyż uchwała rady nadzorczej pozwanej Spółdzielni nie dotyczy wykluczenia ani wykreślenia członka i dlatego nie ma tu obligatoryjnego postępowania wewnątrzspółdzielczego (art. 32 § 1a Pr.spółdz.). Uchwałę tę powód mógłby kwestionować jedynie pośrednio, wskazując na nią jako przesłankę rozstrzygnięcia w sprawie z powództwa wytoczonego na ogólnych zasadach prawa cywilnego.

Z powyższego wynika, że zaskarżony wyrok, mimo częściowo błędnego uzasadnienia, odpowiada prawu i dlatego Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 393¹² k.p.c.).